

Terorizmus – stále aktuálny problém

Anotácia: V tomto článku autor upozorňuje na neustále nebezpečenstvá teroristických útokov v globálnom rozmere, t.j., že nebezpečenstvá sa dotýkajú aj Slovenska. Autor uvádza najnebezpečnejšie prípady teroristických útokov za posledné obdobie, zmieňuje sa o odhalených prípravách na podobné útoky a o bezpečnostných rizikách vyplývajúcich z týchto poznatkov. Ďalej sa zameriava na problematiku Slovenska v rámci boja proti terorizmu, snaží sa definovať metódy pátrania po prípravách na teroristické činy.

Kľúčové slová: terorizmus, teroristické útoky, opatrenia štátov proti terorizmu, subjekty bezpečnostného systému, bezpečnostné riziká, obsah a metódy pátrania po teroristoch.

Po útoku islamských teroristov 11. 9. 2001 na WTC v New York City sa terorizmus stal predmetom medzinárodných podrobných analýz, ktoré naznačujú, že na našej planéte neexistuje žiadny štát, vláda, medzinárodne spoločenstvo, ktoré by mohlo zaručiť, že v budúcnosti nikto z nás nebude ohrozený ozbrojeným teroristom alebo teroristickou skupinou. Len spoločnými silami všetkých štátov a medzinárodných organizácií sa možno úspešne postaviť proti nebezpečnému fenoménu, ktorý sa volá terorizmus.

Nové etapy terorizmu sa začali 20. marca 1995, keď náboženská sekta Óm Šinrikjo (Najvyššia pravda) zaútočila v Japonsku bojovým plynom (Sarín). Útok sa odohral v tokijskom metre. Následky boli hrozivé – 12 ľudí zomrelo a viac než 5000 sa priotrávilo. Viacerým odborníkom na terorizmus bolo jasné, že došlo k veľkým zmenám v hodnotení terorizmu. Bezpečnostní analytici, vojenský odborníci a politici začali používať nový názov „superterorizmus“.

Útok odsúdila japonská vláda, obyvateľstvo Japonska a medzinárodné spoločenstvo. Organizátora útoku Šóko Asahara spolu s ďalšími trinástimi organizátormi atentátu odsúdili na trest smrti.¹

Najbrutálnejšie teroristické útoky za posledné obdobie

- 11. 9. 2001 útok na Svetové obchodné centrum v New York City. Teroristický útok svojím rozsahom a dôsledkami šokoval celý svet. K útoku sa prihlásila teroristická sieť Al – Kajda vedená Úsama bin Ládinom. Pri útoku prišlo o život takmer 3000 ľudí a útok spôsobil ohromné materiálne, zvlášť psychologické škody aj dôsledky.
- 11. 3. 2004, teda tri dni pred parlamentnými voľbami v Španielsku, zaútočili islamskí teroristi na plne obsadené vlakové súpravy, v ktorých odpálili celkovo desať bombových náloží, ktoré si vyžiadali 191 životov a vyše 1800 zranených.
- 1. 9. 2004 skupina islamských teroristov obsadila počas slávnostného otvorenia školského roka základnú školu v Beslame, pričom zadržovala 1232 rukojemníkov. Pri oslobodení školy ruskými špeciálnymi jednotkami zahynulo 331 rukojemníkov, z toho 186 detí. V prestrelke teroristi použili detských rukojemníkov ako živé štíty, alebo ich pri pokuse o útek chladnokrvne zastrelili.
- Beslamská tragédia otriasla celým svetom. Odsúdili ju všetci štátnici vrátane zástupcov moslimských krajín.²
- 7. 7. 2005 prišlo v Londýne k sérii teroristických útokov, ktoré si vyžiadali vyše 50 obetí

¹ BRZYBOHATÝ, M. *Terorizmus II. Police Hystory*. Praha 1999, s. 18 – 19.

² www.Google.ru (Beslan)

a 700 zranených. K výbuchom prišlo v centre Londýna. Tri bomby explodovali v súpravách metra a štvrtá bola odpálená v autobuse. Všetci štyria samo vražední atentátnici sa narodili a žili vo Veľkej Británii.

- Všetci boli aktívni moslimovia. Traja z nich boli pakistanského pôvodu a žili v okolí miesta Leeds. Celkovo bolo identifikovaných 52 obetí. Skoro tretina obetí nemala britské občianstvo. Tri obete boli z Poľska, ďalšie obete pochádzali z Grenady, Turecka, Nového Zélandu, USA, Rumunska, Iránu, Afganistanu, Francúzska, Nigérie, Austrálie, Izraela a Ghany.

Všetky tieto najvýznamnejšie teroristické útoky odsúdila svetová verejnosť, NATO, EÚ, OSN.

Pripravované teroristické útoky, ktoré boli odhalené políciou a spravodajskými službami

Trom atentátnikom, ktorí plánovali vyhodit' do vzduchu lietadlo na transatlantických linkách, vymeral Londýnsky súd vysoké tresty.

Trojica páchatel'ov plánovala prepašovať do lietadiel smerujúcich do USA a Kanady výbušninu vo fľašiach na nápoje a odpáliť ju počas letu. Po tejto udalosti sa sprísnilo predpisy týkajúce sa tekutín v príručnej batožine. 26-ročný vodca islamských teroristov Abdulla Ahmed Ali si odpyká najmenej 40 rokov za mrežami. Jeho dvaja komplici dostali trest 36, resp. 32 rokov väzenia. Ide dosiaľ o najdlhšie tresty odňatia slobody, ktoré vymeral Britský súd v prípade terorizmu, spresnila tlačová agentúra Reuters.

8. 9. 2009 Belehrad. Teroristické útoky, vraždy policajtov a útoky na futbalových zápasoch plánovala skupina moslimských radikálov z regiónu Sandžak, štyroch príslušníkov odsúdil belehradský súd. Dvoch vodcov skupiny poslal za mreže na osem rokov, tretí člen skupiny si odsedí sedem a posledný štyri roky. Podľa sudcu Milana Raniča všetci štyria absolvovali letecký výcvik a mali osobné kontakty s podozrivými osobami z Albánska, Macedónska, Kosova, Bosny a Hercegoviny, Gruzínska a Sýrie, odkiaľ dostávali aj veľké zásielky zbraní.³

Maročan plánoval teroristické útoky v Rakúsku a Nemecku počas futbalových majstrovstiev sveta v roku 2008. 36-ročný Maročan Said Namúh, ktorý žije od roku 2003 v Kanade, chcel útokmi docieľiť to, aby sa zahraničné vojska stiahli z Afganistanu. Namúhovi hrozí doživotie, on sám však tvrdí, že je pripravený zomrieť ako martýr.⁴

Trnava sa ocitla v hľadáčku protiteroristických agentov úradu FBI. Práve z tohto Slovenského mesta sú totiž traja muži libanonského pôvodu, ktorí pripravovali predaj zbraní a protiletadlových rakiet extrémistom v Sýrii a Iráne. Rakety mali byť schopné zostreliť i americké stíhačky F16. Šéf skupiny, 38-ročného Trnavčana Daniho Nemra Tarrafã, zatkli americké úrady v sobotu vo Filadelfii. Po ďalších dvoch Trnavčanoch pátrajú, pravdepodobne sú mimo územia USA. Americkým úradom pomáhajú pri vyšetrowaní aj slovenskí kolegovia. „Spojené štáty nás požiadali o právnu pomoc. Trestné konanie však nie je a ani nebude vedené na Slovensku, v celom rozsahu ho budú viesť Spojené štáty. Ide o cudzincov, ktorí sú síce na Slovensku dlhodobo etablovaní, nie sú to však občania slovenského pôvodu,“ potvrdila pre HN hovorkyňa Generálnej prokuratúry SR Svetlana Močková. Podľa nej naše úrady na žiadosť USA zabezpečujú dôkazy, ktoré použijú pri procesoch v Amerike.

³ www.tydzden.sk/ srbsko – za – prípravu – teroristických útokov – odsúdili – štyroch – muslimov/

⁴ www.Google.sk/ / Terorizmus – Nemecko /

Spoločné opatrenie štátov v boji proti terorizmu v celosvetovom meradle

Všeobecne sa konštatuje, že terorizmus ako fenomén nadobudol po 11. 9. 2001 novú dimenziu. Nová dimenzia vychádza z toho, že je to v novodobej histórii najväčší teroristický útok, ktorý bol uskutočnený na symboly moci najsilnejšieho štátu sveta a jeho dôsledky otriasli nielen USA, ale celým svetom. Sily terorizmu zaznamenali úspech, ktorý ich povzbudil do budúcich útokov, ktoré môžu byť ešte bezohľadnejšie a rozsiahlejšie.

Väčšina krajín sveta bez ohľadu na vlastnú kultúru, národnú príslušnosť, štátne zoskupenie a ďalšie odlišnosti sa rozhodla spoločne čeliť tejto hrozbe a začala rozhodne konať. Hovorí sa, že svet sa po tomto útoku na USA zásadne zmenil. Avšak on sa nezmenil, bol to konečne už koniec šnúry nevšímavosti, pretože vďaka našej preslávenej ľahostajnosti sme tomuto javu nevenovali náležitú pozornosť. Môžeme konštatovať, že obdobie pragmatického tolerovania a tajnej spolupráce – priateľstva s terorizmom sa skončilo. Začala sa písať nová éra dlhodobého trvajúceho rozhodného spoločného boja proti terorizmu, boja za potlačenie terorizmu ako metódy riešenia spoločenských rozporov.

Je potešiteľné, že medzi krajiny koalície boja proti terorizmu sa zaradila aj Slovenská republika, kde vychádzame z toho, že ani my nie sme imúnni voči pôsobeniu medzinárodného, nadnárodného alebo vnútroštátneho terorizmu. Slovenská republika jednomyselne odsúdila teroristický útok na USA, ponúkla využiť svoje možnosti v rámci operácií vedených USA a ďalšími štátmi NATO proti Talibanu a teroristickej organizácii Al- Káida. Postupne prijíma vlastné opatrenia na boj proti terorizmu, na konkretizácii opatrení Slovenskej republiky sa podieľajú v rámci svojich pôsobností všetky orgány verejnej moci a rezorty.⁵

Slovensko v rámci boja proti terorizmu

Na udržanie dosiahnutej miery bezpečnosti a stability je potrebné vyvíjať neustále úsilie. Nevyriešené konflikty za hranicami rozšírenej EÚ naďalej sprevádza organizovaný zločin, ilegálna migrácia, terorizmus a nie je vylúčené šírenie zbraní hromadného ničenia. Celkové riešenia je preto potrebné zamerať nielen proti jednotlivým negatívnym javom, ale zároveň preventívne odstraňovať ich príčiny. Čeliť prejavom aktuálnych ohrození výlučne silou nie je dostatočne efektívne, na príčiny je potrebné vplývať predovšetkým angažovanou zahraničnou a rozvojovou politikou. Slovenská republika odsudzuje všetky formy terorizmu bez ohľadu na krajinu pôvodu a jeho ideologické, politické, etnické alebo náboženské pozadie.

Vláda Slovenskej republiky a všetky kompetentné subjekty bezpečnostného systému Slovenskej republiky považujú boj s terorizmom za jednu zo svojich hlavných priorít.

Zahraničnú politiku v oblasti boja proti terorizmu realizuje SR predovšetkým prostredníctvom multilaterálnych fór, aktivít medzinárodných organizácií a z nich vyplývajúcich odporúčaní a záväzkov. Bilaterálna dimenzia boja proti terorizmu, podobne ako v Strednodobá stratégia zahraničnej politiky SR do roku 2015 považuje terorizmus za oblasti kontroly zbrojenia, ustupuje širšiemu multilaterálnemu rámcu. Aktívnym prístupom a účasťou na projektoch medzinárodných organizácií sa SR snaží nielen o zásadný príspevok do koalície v boji proti terorizmu, ale aj o zvýšenie vlastnej bezpečnosti.

V boji s globálnym terorizmom, respektíve globálnymi teroristickými sieťami, by reakcia iba na národnej alebo regionálnej úrovni bola nedostatočná, preto jediným účinným riešením je komplexný globálny prístup medzinárodného spoločenstva. Popredné miesto v boji proti medzinárodnému terorizmu patrí Organizácii spojených národov (OSN). Slovenská

⁵ CIGÁNIK. L. Vojna proti terorizmu – forma opatrenia štátov v boji proti terorizmu a využitie ozbrojených síl v tomto boji. In *Policijná teória a prax*, Bratislava : Akadémia PZ, 2005, č. 1, s. 9.

republika ratifikovala 12 globálnych dohovorov OSN zameraných na boj proti terorizmu a v súčasnosti pripravuje ratifikáciu trinásteho dohovoru (Medzinárodný dohovor o potláčaní činov jadrového terorizmu), ktorý podpísal prezident SR I. Gašparovič počas 60. valného zhromaždenia OSN v New Yorku, v septembri 2005.

SR si plní všetky medzinárodnoprávne záväzky, ktoré jej z medzinárodných zmlúv vyplývajú, implementuje a pravidelne aktualizuje sankcie OSN s dôrazom na boj proti terorizmu. Otázky aplikácie sankčného režimu BR OSN, ako aj Rady EÚ komplexne právne upravuje zákon č. 460/2002 Z. z. o vykonávaní medzinárodných sankcií zabezpečujúcich medzinárodný mier a bezpečnosť a jeho novela (zák. 127/2005 Z. z.). Uvedený zákon upravuje aj sankcie v oblasti obchodu, nefinančných služieb, dopravy a kultúrnych stykov. Medzinárodné sankcie sú vyhlasované nariadením vlády SR.

Najdôležitejším krokom pri uplatňovaní medzinárodných právnych nástrojov v Slovenskej republike je implementácia základnej protiteroristickej rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 1373/2001 v podmienkach Slovenskej republiky, ďalej podpísanie Druhého dodatkového protokolu k Európskemu dohovoru o vzájomnej pomoci v trestných veciach z 20. apríla 1959 s výhradou ratifikácie, podpísanie tzv. Dohovoru o Europole 12. mája 2004 a štyroch nadväzných protokolov (Protokol o praní špinavých peňazí, Protokol o vyšetrovacích tímoch, Protokol o zriadení Európskeho policajného úradu, Protokol o výsadách a imunitách). V rámci Európskej únie (EÚ) sú najvýznamnejšími dokumentmi umožňujúcimi aktívne bojovať s terorizmom Európsky dohovor o potláčaní terorizmu a Deklarácia o boji proti terorizmu. Prijatím uvedených dokumentov sa vytvorili podmienky na prípravu a prijatie revidovaného Akčného plánu boja proti terorizmu (AP), ktorý bol postavený na strategických cieľoch boja proti terorizmu, prehĺbení medzinárodného konsenzu a posilnení spoločného úsilia, obmedzení prístupu k finančným a ekonomickým zdrojom zo strany teroristov, prevencii teroristických okov, vyrovnaní sa s následkami prípadných útokov, kompenzácií obetiam teroristických útokov a zlepšení spolupráce v oblasti boja proti terorizmu s tretími krajinami.

V rámci NATO je SR zapojená do plnenia Partnerského akčného plánu boja proti terorizmu a vojenskej koncepcie na ochranu proti terorizmu (Pražský summit). Na Istanbulsom summite (2004) boli prijaté opatrenia na zdokonalenie mechanizmu odovzdávania spravodajských informácií prostredníctvom Spravodajskej jednotky analyzovania teroristickej hrozby (Brusel). Zároveň bol prijatý pracovný program Konferencie národných riaditeľov pre vyzbrojovanie v obrane proti terorizmu (CNAD), ktorý pozostáva z viacerých projektov. Jedným z projektov je likvidácia vojenských výbušnín a manažment následkov, v ktorom vedúcu úlohu v rámci aliancie prevzala SR. Zástupcovia príslušných štátnych orgánov Slovenskej republiky sa priebežne zúčastňujú na medzinárodných konferenciách, seminároch a ďalších akciách vzťahujúcich sa na problematiku boja proti terorizmu.

Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky vystupuje ako kontaktné miesto pre oblasť zahraničnej bezpečnostnej politiky v súvislosti s implementáciou medzinárodných dohovorov a záväzkov dotýkajúcich sa Slovenskej republiky, ďalej eviduje, centralizuje, aktualizuje a distribuuje relevantným bezpečnostným zložkám medzinárodné dokumenty súvisiace s rezolúciami Bezpečnostnej rady OSN, nariadeniami inštitúcií a orgánov Európskej únie a ďalších výnosov medzinárodných inštitúcií i konkrétnych štátov, v ktorých sú vyhlasované sankcie voči osobám a skupinám podozrivým z terorizmu a z podpory terorizmu.

Zástupcovia Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky sa pravidelne zúčastňujú na činnosti pracovných skupín Rady EÚ pre oblasť terorizmu (najmä pracovná skupina pre medzinárodné aspekty terorizmu v rámci 2. piliera EÚ – COTER). Informácie a poznatky získané v súvislosti s ich činnosťou sú základom na riadnu implementáciu Akčného plánu EÚ na boj proti terorizmu v podmienkach Slovenskej republiky.

Otázky boja proti terorizmu bezprostredne súvisia aj s otázkami kontroly zbrojenia.

Efektívny prístup k riešeniu týchto otázok je bezprostredne spojený s úrovňou schopnosti SR čeliť hrozbám terorizmu a použitia ZHN. MZV SR uskutočnilo v tomto smere viacero krokov a jedným z najdôležitejších bolo vytvorenie oddelenia na boj s terorizmom v marci 2005. Vznik oddelenia ocenili nielen zástupcovia jednotlivých rezortov, ale aj zástupcovia diplomatických misií akreditovaných v SR (predovšetkým ZÚ USA a VB). Hodnotiaca komisia Rady EÚ v oblasti boja s terorizmom v apríli 2005 označila MZV za jednu z kľúčových zložiek boja proti terorizmu a ním prijaté opatrenia za správne a veľmi potrebné.

Na základe Akčného plánu boja proti terorizmu EÚ (9/2001) a Deklarácie EÚ (2004) prijala SR v máji 2005 Národný akčný plán boja proti terorizmu (NAP), ktorý je strategickým dokumentom vytvárajúcim širokú platformu pre riešenie legislatívnej, inštitucionálnej a výkonnej stránky boja s terorizmom. NAP zároveň vytvára vhodné podmienky na dôsledné napĺňanie a implementáciu medzinárodných zmlúv a záväzkov SR.

Bezpečnostné riziká vyplývajúce z terorizmu a ich vplyv na Slovenskú republiku

V rámci vyhodnotenia bezpečnostnej situácie vo svete, najväčšie globálne teroristické hrozby predstavuje v súčasnosti naďalej teroristická sieť al-Káida a lokálne radikálne militantné skupiny, ktoré sú pod jej vplyvom. Hrozba teroristických útokov proti Spojeným štátom a Európskej únii je stále vysoká a reálna.

Teroristická sieť al-Káida v nedávnej minulosti začala prenikať už aj na teritórium EÚ. Svoju silu demonštrovala simultánnymi bombovými útokmi proti civilnému obyvateľstvu v Madride 11. marca 2004, ktoré boli dosiaľ najničivejšími na tomto kontinente.

Destabilizácia situácie v Iraku viedla k nárastu terorizmu, k radikalizácii miestnych islamských skupín a militantných povstalcov a k eskalácii nábožensky motivovaných nepokojov medzi šíitskou, sunnitskou a kurdskou časťou obyvateľstva, čo vyvolalo aj prvé štádium povstania šiítov. Snahou teroristov a militantov je teroristickými prostriedkami – bombovými atentátmi proti vojakom a únosmi zahraničných civilistov prinútiť vlády, účastné v rámci spojeneckej koalície pod vedením USA, aby stiahli svoje vojenské jednotky z Iraku.

Bezpečnosť v priestore geograficky blízkom k strednej Európe je ohrozená aj násilnými odplatami islamských teroristov. Mimo regiónu Blízkeho východu sa môže preniesť napätie z palestínsko-izraelského konfliktu, pretože na celosvetový džihád vyzývajú aj skupiny pôsobiace v európskych krajinách.

Vplyv radikálneho islamizmu, reprezentovaného viacerými militantnými organizáciami vrátane al-Káidy, sa čoraz výraznejšie prejavuje aj v čečenskom konflikte. Udalosti z 1. septembra 2004, keď čečenský separatista zabil vyše 1000 osôb, medzi nimi mnoho detí, v škole v severoosetskom meste Beslam, opätovne preukázali ich pôsobenie v rámci tzv. svetového džihádu a potvrdili, že najkrvavejšie teroristické útoky, ktoré sa odohrali vo svete od 11. septembra 2001, majú spoločného menovateľa.

Vývoj bezpečnostnej situácie vo svete v ostatných rokoch zaznamenal priamy dosah aj na vývoj medzinárodných právnych nástrojov týkajúcich sa boja proti terorizmu v Slovenskej republike. Slovenská republika aktívne uplatňuje medzinárodné právne nástroje boja proti terorizmu a vo vnútroštátnom právnom poriadku prijíma príslušné opatrenia na realizáciu všetkých záväzkov vyplývajúcich z protiteroristických medzinárodných zmlúv, ako aj iné opatrenia na prevenciu a potláčanie terorizmu.

Zastupiteľské úrady Slovenskej republiky v jednotlivých častiach sveta pravidelne poskytujú informácie o vývoji situácie vo svete, ktoré sú Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky odstupované ďalším vecne príslušným rezortom. Informácie o politickej a bezpečnostnej situácii v zahraničí sú získavané aj prostredníctvom spolupráce so zastupiteľskými úradmi cudzích štátov na území Slovenskej republiky.

Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky priebežne konzultuje možné

dosahy negatívneho bezpečnostného vývoja na vnútornú bezpečnosť Slovenskej republiky a možnosti ich riešenia s príslušnými spravodajskými službami a ďalšími rezortmi a inými ústrednými orgánmi štátnej správy. V rámci rezortu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky sú vyššie uvedené informácie analyzované a vyhodnocované z hľadiska ich vplyvu na vnútornú bezpečnosť štátu.⁶

V EÚ sa zvýšil počet teroristických aktov

V Európskej únii prišlo v minulom roku k 24-% nárastu počtu teroristických útokov, alebo pokusov o ich vykonanie. Uviedol to riaditeľ Európskeho policajného úradu (Europol) Max – Peter Ratzel pri prezentácii výročnej správy v Európskom parlamente. Správa informuje aj o dvoch zadržaných na Slovensku – v jednom prípade išlo o podozrivého islamského teroristu a v druhom o separatistu.

Prevažnú väčšinu z teroristických útokov (517) majú na svedomí príslušníci baskitskej teroristickej organizácie ETA. Útoky spôsobili zväčša materiálne škody, hoci v jednom prípade ETA zavraždila dvoch policajtov.

Zmarené alebo nevydarené útoky súvisiace s islamským terorizmom sa podľa šéfa Europolu zameriavajú na to, aby mali za následok čo najviac obetí.

V Európe výrazne vystupujú do popredia aktivity teroristických organizácií pôsobiacich na národnostnom základe, medzi ktoré patrí najmä IRA (Írska republikánska armáda) a ETA (Euzkadi Ta Askatasuna – Baskická vlasť a sloboda). K radikálno-ľavicovo orientovaným subjektom patrili predovšetkým nemecká RAF (Rote Armee Fraktion – Frakcia Červenej armády), talianske Červené brigády (Brigatte Rosse) a francúzska Priama akcia (Action directe).

Prostriedky a metódy pátrania po teroristoch

Vybrané metódy pátrania orientované na prácu s verejnosťou

- Televízia (najväčšia sledovanosť).
- Presvedčovanie.
- mediálna analýza.

Televízia

- Správy vrátane fotografií z miesta činu.
- Obraz páchatel'a a prostriedky, ktoré použil.
- Informovanie novinárov na mieste.
- Televízne prostriedky so zapojením polície a justície.
- Rozhovor s vyššími predstaviteľmi polície.
- Výstava prostriedkov použitých teroristom.

Presvedčovanie

- Agresívne svietiaci farba plagátu.

⁶ www.mzv.sk

⁷ ŠKVRNDA. F. *Terorizmus – najvýznamnejšia nevojenská bezpečnostná hrozba súčasnosti*. Bratislava 2002, s. 47.

- Obmedzený počet fotografií hľadaných osôb.
- Čo najkratší text.
- Vypísaná odmena.
- Predpokladaný pobyt teroristu (aj v zahraničí).

Mediálna analýza

- Získané informácie musia byť dôkladné, analyzované a vyhodnotené.
- Táto činnosť vyžaduje veľké znalosti a skúsenosti a nadpriemerný intelekt.
- Kontrola analýzy informácií vysokokvalifikovanými odborníkmi.
- Podmienka úspešnej analýzy je overenie dôveryhodnosti informácií a ich zdrojov.

Organizácia práce pri vybraných metódach pátrania po teroristoch

- Monitorovacia skupina: analýza všetkých dostupných informácií.
- Dočasná informačná skupina: výsluch podozrivej osoby, zajatie teroristu, ktorý sa vzdal.
- Analytická sekcia: databáza teroristov a teroristických skupín, predpokladanie pravdepodobných útokov.
- Technická skupina: preniká do miesta incidentu, pripravuje fotodokumentáciu.

Rekapitulácia

- Pre elimináciu terorizmu má veľký význam vyšetrenie každého útoku.
- Každý prípad bombového útoku je potrebné zadokumentovať, objasniť a odsúdiť útočníkov.
- To sú dôvody, prečo je potrebné vždy útočníkov vypátrať.⁷

Na Slovensku boli viac ráz identifikované indície na obchodné transakcie so zbraňami, pričom v júli 2001 boli na Slovensku zadržaní štyria aktivisti teroristickej organizácie REAL IRA, podozriví z nezákonného nákupu zbraní. Podobne problémom destabilizujúcim bezpečnostnú situáciu sú ilegálne aktivity na štátnej hranici Slovenska s jeho susedmi, najmä s Ukrajinou. Podľa oficiálne mediálne zverejnených údajov z roku 2003, ročne prechádzalo za pomoci prevádzáčov „zelenú hranicu“ až okolo 20 000 migrantov z rôznych krajín, najmä z Indie, Pakistanu, Bangladéša, Čečenska a ďalších krajín bývalého Sovietskeho zväzu, Albánska a krajín Balkánu. Pritom niektoré z týchto krajín sú miestami mimoriadnych teroristických aktivít. Okrem toho časť týchto migrantov si na území Slovenska vytvára vlastné organizačné zoskupenia zaoberajúce sa obchodovaním s drogami, zbraňami, prostitúciou, krádežami kamiónov a áut, pašovaním áut, cigariet, alkoholu, pohonných látok a ďalšou činnosťou, ako je vydieranie podnikateľov, alebo dokonca vykonávanie nájomných vražd.

Podľa údajov z roku 2002 sa za prevedenie jednej osoby inkasovalo 500 – 600 amerických dolárov a biznis prevádzáčstva najmä v prihraničných regiónoch vo viacerých prípadoch zlákal aj príslušníkov polície, armády, colnej služby a regionálnej správy. Pritom práve ilegálna migrácia obyvateľstva môže byť jedným z najdostupnejších spôsobov infiltrácie teroristov z vonkajšieho prostredia na územie vlastného štátu. Väčšina týchto príkladov balancovania na hranici medzi kriminalitou a teroristickými aktivitami sa diala v situácii, keď Slovensko, vzhľadom na svoje geopolitické postavenie, stála takpovediac, mimo hlavných

⁸ NEMEC, M. *Mafie a zločinecké gangy*, Praha 2003, s. 250 – 254.

procesov európskeho diania. Postupným naplňovaním integračného úsilia Slovenska, zavŕšeného vstupom do aliancie NATO a Európskej únie, ako aj jeho vojenskými aktivitami v zahraničných misiách, sa toto postavenie principiálne mení. Slovensko sa stalo súčasťou pravdepodobného terča teroristických aktivít a súčasne východnou hranicou tohto rozšíreného priestoru.

Slovenská republika sa od svojho vzniku v roku 1993 spontánne hlási k tým civilizačným hodnotám, ktoré väčšina najradikálnejších medzinárodných teroristických organizácií vníma ako všeobecné zlo. Ale až zavŕšením tohto integračného úsilia personifikovaným v členstve v NATO a Európskej únii sa stala organickou súčasťou toho, proti čomu sú tieto teroristické organizácie odhodlané bojovať všetkými dostupnými prostriedkami.

Na území Slovenska sa, podobne ako v prípade iných krajín, presadzujú v rôznych formách rôznorodé politické, ekonomické, kultúrne a iné záujmy prezentované diplomatickými zastúpeniami iných štátov, medzinárodných inštitúcií, obchodných, priemyslových a finančných organizácií, ktoré patria medzi najvyhľadávanejšie terče teroristických útokov. Práve tieto objekty sú tým, čo teroristi vnímajú ako symboly personifikujúce protivníka (Veľkého a Malého Satana základne Križiakov). Okrem toho spravodajská agentúra teroristických organizácií priebežne skúma a analyzuje, kde je bezpečnostná situácia najlabilnejšia a kde je „terén“ na teroristické útoky najvýhodnejší.

Predvídať, akým „terénom“ na takéto útoky je Slovensko, patrí k prioritám prevencie.

Ďalším faktorom ovplyvňujúcim latentnosť teroristických aktivít je citlivosť životne dôležitej infraštruktúry. Na území Slovenskej republiky s pomerne hustým osídlením a rozvinutým komunikačným systémom sa na relatívne malej ploche nachádza veľké množstvo citlivých objektov životne dôležitej a z bezpečnostných dôvodov aj pomerne problematickej infraštruktúry. K nim patria najmä jadrové elektrárne a ďalšie energetické zariadenia, nadzemné a podzemné produktovody i s tranzitom do ďalších európskych krajín, veľké vodné nádrže, ktorých deštrukcia môže spôsobiť rozsiahle záplavy, priemyselné závody so špeciálnymi výrobnými programami, dôležité komunikačné trasy s tunelmi a premosteniami, komunikačné uzly, riečne prístavy a prekladiská, letiská, sklady pohonných hmôt a ďalšie vrátane objektov a zariadení vojenskej infraštruktúry.

Ak by sa tieto objekty stali terčom teroristických útokov, nešlo by len o energetické výpadky a hospodárske straty. Mohlo by ísť aj o vážne priemyselné havárie a ekologické katastrofy s ťažko predvídateľným dosahom na životné prostredie a existenčné istoty obyvateľstva. Aj ochrana a všestranné zabezpečenie týchto objektov spolu so schopnosťou efektívne reagovať na rôzne krízové situácie patria k prioritám prevencie.

Napokon sa faktorom ovplyvňujúcim latentnosť možných teroristických aktivít môžu stať aj geografické a klimatické charakteristiky teritória a ročné obdobie. V tomto zmysle teritórium Slovenskej republiky svojím geopolitickým umiestením v Európe a tiež geografickými charakteristikami sa stáva prirodzene výhodným koridorom na ilegálnu migráciu rôznych komunit, na pašovanie zbraní, drog a ďalších produktov. Navyše – nachádza sa v priestore, do ktorého môžu byť prenesené konfrontačné strety rôznych zločineckých zoskupení, a dokonca aj rôzne formy regionálnych sociálne, národnostne, etnicky a nábožensky motivovaných konfrontácií. Eskalácia takýchto krízových situácií môže taktiež vyvolať len ťažko predvídateľné a zvládnuteľné aktivity rôzne motivovaných komunit a takéto destabilizované bezpečnostné prostredie je živnou pôdou pre živelnú a aj riadenú infiltráciu zločineckých a teroristických skupín každého druhu. Pritom prevažne zalesnené a hornaté Slovensko, s priechodnými horskými hrebeňmi, hlbokými dolinami a veľkým množstvom účelových horských objektov (horské chaty, lovecké zrubky, salaše, horárne, senníky ...), je súčasne prostredím mimoriadne výhodným na ukrytie osôb a materiálov, zriaďovanie základní s dlhodobější pôsobnosťou, zásobovacích trás, výcvikových táborov a rovnako tak rôznych

konšpiratívnych pracovísk.

Všetky uvedené faktory pri ich eskalácii môžu aj zo Slovenska urobiť prít'azlivý objekt rôzne motivovaných a praktikovaných teroristických aktivít.

Podľa štúdií Londýnskeho strediska World Markets Research Centre z roku 2003 v rebríčku štátov ohrozovaných terorizmom Slovensko zaujalo 159 priečku z celkového počtu 189 posudzovaných krajín a o túto priečku sa delí s južným susedom – Maďarskom. Pred Slovenskom na 86. mieste fungovalo Poľsko a na 122. mieste Česká republika, čo znamená, že štúdia dáva do súvislosti s ich aktivitami začatie kampane IRACKÁ SLOBODA. Od toho obdobia, podľa dostupných informácií, sa poradie mení a Slovensko sa dostáva na vyššie priečky ohrozených štátov (Viac vojakov v Afganistane, aktivity v rámci NATO a pod.). Riziko sa zväčšuje aj skutočnosťou, že Slovensko tvorí hranicu Schengenu na významnej hranici s Ukrajinou. Aktuálnosťou nebezpečenstva terorizmu aj jeho vplyvu na postoje obyvateľstva sa podrobnejšie zaoberám vo svojej dizertačnej práci.⁸

Literatúra

- CIGÁNIK, L. Spoločné opatrenia štátov v boji proti terorizmu v celosvetovom meradle. In *Policajná teória a prax*, Bratislava : Akadémia PZ, 2005, s. 9.
- CIGÁNIK, L. Metódy terorizmu – teroristickej činnosti. In *Policajná teória a prax*, Bratislava : Akadémia PZ, 2004, č. 2, s. 54 – 68.
- BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus II*. Praha : Police History, 1999. ISBN 80902670-4-1
- BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus I*. Praha : Police History, 1999. ISBN 80-902670-1-7
- REITŠPÍŠ, J, a kol. *Manažérstvo bezpečnostných rizík*. Žilina 2004. ISBN 80-8070-328-0
- NĚMEC, M. *Mafie a zločinecké gangy*. Praha 2003. ISBN 80-7317-026-4
- ŠVRLO, P, SVETLÍK, M, NIŽNANSKÝ, J. *Terorismus- aktuálna výzva pre 21. storočie*. Bratislava 2004.
- VIZINOVÁ, D, PREISS, M. *Psychické trauma a jeho terapie*. Praha 1999. ISBN 80-7178-284-X
- ŠKVRNDA, F. *Súčasný medzinárodný terorizmus*. Bratislava 2003. ISBN 80-8054-292-9
- CIGÁNIK, L. *Policajné služby pri ochrane obyvateľstva počas krízových situácií*. Zborník. Bratislava 2008. ISBN 978-80-8054-457-7
- Mc RAVEN, H. W. *Specialní operácie*, JOTA MILITARY, Brno 1999
- CRAWFORD, S. *SAS encyklopédie*, SVOJTKA- CO, Praha 1998
- Encyklopédie- Svetový terorizmus od staroveku až do útok na USA*, SVOJTKA- CO, Praha 2001
- TARASOVIČ, V., ONDREJCSÁK, R., LUPTÁK, L. *Panoráma globálneho bezpečnostného prostredia 2004 – 2005*. Bratislava 2005. ISBN 80-88842-84-0
- Denník Hospodárske Noviny, streda 25. 10. 2009, číslo 226, strana 8
- ŠKVRNDA, F. *Terorizmus – Najvýznamnejšia nevojenská bezpečnostná hrozba súčasnosti*. Bratislava 2002.

Key words: Terrorism, terrorist attacks, measures of states against terrorism, safety system subjects, safety risks, content and methods of hunting for terrorists.

Summary

⁸ ŠVRLO, P, SVETLÍK, M, NIŽNANSKÝ, J. *Terorizmus - aktuálna výzva pre 21. storočie*. Bratislava 2004, s. 121.

The author of the article deals with the problematic of terrorism from its current point of view as well as from its safety-for-Slovakia-risks point of view. Shows the most brutal cases of terrorist attacks for the last period with the brief characteristics of their consequences.

Shows the possibilities of revealing of persons, who prepare such terrorist attacks, and the attacks which were revealed.

Deals with the measures of different countries in their fights against terrorism. Stresses that only by common forces of the states and international organizations it is possible to successfully resist this dangerous phenomenon called terrorism. Tries to show the place of Slovakia in this common fight. . States that the government of the SR and the whole system of the state consider the fight against terrorism for their priority. Shows on facts the share of Slovakia in this fight. Mentions involvement of Slovakia within NATO into fulfilment of partner's action plan of the fight against terrorism. In the following part of the article the author considers some safety risks, which result from terrorist actions and deals with their influence on Slovakia. In the final part of the article it mentions ways, methods and possibilities of hunting for terrorists. Mentions the television and other mass media means, the method of persuading and informing about the substance and aims of terrorism, the method of media analysis.

*npor. Mgr. Vladimír Kuznecov
Stredná odborná škola Policajného zboru
e-mail: vladimír.kuznecov@minv.sk*

Recenzent: doc. PhDr. Marián Brzybohatý, PhD.